

Sygn. akt II Cz 760/13

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w(...)Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marzenna Ernest (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2013 r. w(...)

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **M. R.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w Ł.**

o zapłatę

w przedmiocie wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Rejonowego w (...)z dnia 11 kwietnia 2013 r., sygn. akt VI C 399/13

postanawia

oddalić zażalenie.

Sygn. akt II Cz 760/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w (...) (sygn. akt VI C 399/13) oddalił wniosek.

W ocenie Sądu wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

W tym zakresie Sąd podał, że we wniosku wnioskodawca wskazał, że prowadzi gospodarstwo domowe wraz z rodzicami i bratem. Łączny dochód tego gospodarstwa to kwota 1.383,59 zł, wydatki miesięczne to kwota ok. 1.002,15 zł oraz koszty utrzymania 4-osobowej rodziny ok. 800-1.000 zł, razem ok. 2.000 zł. W oświadczeniu majątkowym wnioskodawca zaś wskazał, że dochód jego gospodarstwa domowego to kwota 2.799,57 zł, natomiast ponoszone przez niego wydatki to kwota kredytów – łącznie 627,33 zł i telewizja cyfrowa 68 zł – razem 695,33 zł.

Orzekając w przedmiocie wniosku złożonego przez powoda, Sąd miał w szczególności na uwadze, iż zasadą postępowania cywilnego jest ponoszenie jego kosztów przez uczestników tego postępowania. Sąd podkreślił, że powód miał świadomość wytoczenia powództwa co najmniej od dnia 30 marca 2011 r., to jest decyzji o wypłacie odszkodowania w kwocie 800 zł i jeżeli nie zgadzał się z przyznaniem odszkodowania w tej kwocie przynajmniej od tego czasu tj. przez okres ok. dwóch lat powinien poczynić oszczędności w swoich wydatkach, by zgromadzić kwotę niezbędną do poniesienia kosztów sądowych.

Sąd uznał nadto, iż nie wszystkie wydatki ponoszone przez gospodarstwo domowe wnioskodawcy są niezbędne do koniecznego utrzymania jego rodziny, zwłaszcza wydatki na 3 różne telewizje – abonament RTV, opłata telewizji (...)

i opłata za telewizję (...). Ponadto Sąd dostrzegł, że M. R. spłaca kredyty bankowe w łącznej wysokości 627,33 zł przed udzieleniem, których instytucje finansowe, dokonują analizy faktycznych możliwości finansowych i uznały, że jest on w stanie ponosić zaciągnięte zobowiązania finansowe. Zdaniem Sądu strona spłacająca zobowiązania kredytowe nie może faworyzować swoich zobowiązań prywatnoprawnych przed publicznymi. Nie bez znaczenia w ocenie wniosku było także – zdaniem Sądu - złożone bezpośrednio przez wnioskodawcę oświadczenie o stanie rodzinnym majątkowym, z którego wynika, że dochód jego gospodarstwa domowego jest wyższy o kwotę wynagrodzenia za pracę jego ojca -1.757,53 zł, a jego wydatki, które ponosi to kwota 695,33 zł.

Kolejno Sąd podał, że powód miał świadomość wytoczenia niniejszego powództwa od marca 2011 r., pozostaje na utrzymaniu rodziców, choć pomaga im w utrzymaniu, spłaca kredyty bankowe oraz ponosi koszty wydatków zbędnych do koniecznego utrzymania - cyfrową telewizję, gdzie rodzice opłacają już i abonament telewizyjny i inną cyfrową telewizję, co zdaniem Sądu i wbrew twierdzeniom pełnomocnika oznacza, że posiada dostateczne środki na pokrycie kosztów sądowych.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył powód i zaskarżając je w całości wniósł o jego zmianę poprzez zwolnienie powoda od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości.

Orzeczeniu zarzucił:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym uznaniu, że powód jest w stanie ponieść koszty sądowe w przedmiotowej sprawie, w szczególności opłatę sądową od pozwu w kwocie 1.500 zł, podczas gdy w świetle zgromadzonego materiału dowodowego należy przyjąć, iż powód nie był i nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w przedmiotowej sprawie bez uszczerbku utrzymania siebie i swojej rodziny, a tym samym zamyka się mu drogę do sądu;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w niniejszej sprawie skutkujące oddaleniem wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, w tym opłaty od pozwu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji prawidłowo oddalił wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych.

Zgodnie z przepisem art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że instytucja zwolnienia od kosztów przewidziana w w/w ustawie, jest instytucją szczególną, mającą zastosowanie wyłącznie w uzasadnionych przypadkach. Natomiast ocena danego przypadku powinna być dokonywana szeroko, na przestrzeni okresu, od co najmniej powstania wierzycelności lub zobowiązania. Nadto ustalając warunki finansowe strony należy mieć na względzie także wysokość należnej opłaty i zważyć, czy w okolicznościach konkretnej sprawy nie będzie ona stanowiła faktycznej bariery w uzyskaniu przez stronę ochrony jej praw.

Zwolnienie całkowite od kosztów, którego domaga się powód zostało przez ustawodawcę przewidziane dla szczególnych wypadków i przeznaczone jest dla osób, które nie posiadają koniecznych na ten cel środków, nie były w stanie ich zgromadzić oraz brak podstaw do przyjęcia, że zdołają je uzyskać w najbliższej przyszłości. Zasadą w postępowaniu cywilnym jest osobiste ponoszenie przez strony kosztów procesu. Zwolnienie jest wyjątkiem od tej zasady, który może mieć miejsce jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Instytucja zwolnienia od kosztów

sądowych w swej istocie stanowi pomoc państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny.

W orzecznictwie i doktrynie utrwalony jest nadto pogląd, iż niemożność poniesienia kosztów, w całości lub w części, musi mieć charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 1974 r., sygn. akt II CZ 167/74, OSP 1975/7/176; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1980 r., sygn. akt II CZ 126/80, LEX nr 8272; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1987 r., sygn. akt I CZ 26/87, OSNCP 1988/7-8/103). W pierwszej kolejności strona postępowania powinna zatem ograniczyć wydatki, które nie są niezbędne dla utrzymania (tak, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., sygn. akt I CZ 99/80, LEX nr 8257) i ewentualnie później, jeżeli nawet ograniczenie wydatków nie polepszyło sytuacji finansowej strony, złożyć wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych.

Powód domagając się zwolnienia od kosztów sądowych przedłożył wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych oraz oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Z przedłożonych dokumentów wynika, że żalący prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z rodzicami oraz bratem. Do stałych miesięcznych dochodów gospodarstwa domowego należy wynagrodzenie, które osiąga powód w wysokości 1.042,04 zł netto oraz wynagrodzenie osiągnięte przez jego ojca w kwocie 1.757,53 zł netto. Łączny, więc dochód czteroosobowej rodziny żalącego to kwota 2.799,57 zł.

Nie kwestionując zasadności wydatków ponoszonych przez żalącego tytułem opłat za energię elektryczną, dostawę wody, kosztów bieżącego, codziennego utrzymania (żywność, kosmetyki, środki czystości etc.) oraz tych związanych z podatkiem rolnym, do kategorii wydatków niezbędnych nie można zaliczyć kwot, które wydatkowane są na trzy różne telewizje - abonament RTV, opłata telewizji (...) oraz opłata za telewizję (...), jak również na Internet. Wydatki tej kategorii nie służą utrzymaniu codziennej egzystencji, lecz służą wyłącznie utrzymaniu określonego poziomu życia. Spośród wydatków wskazanych przez skarżącego za konieczne nie można też uznać tych połączonych z regulowaniem pożyczek i kredytów w łącznej kwocie 627,33 zł. (...) zobowiązania wnioskodawcy nie mogą być traktowane priorytetowo wobec obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w postępowaniu zainicjowanym zresztą przez powoda. Żalący nie może, więc obecnie oczekiwać od Sądu, by ten uwzględniając konieczność regularnego spłacania przez niego zobowiązań finansowych udzielił mu zwolnienia od kosztów sądowych, przerzucając tym samym na Skarb Państwa ciężar ich ponoszenia.

Niezależnie od powyższego nawet, jeśli uwzględnić wszystkie wyszczególnione przez powoda wydatki, to i tak po ich pokryciu rodzina żalącego dysponuje kwotą wolną ok. 800 zł miesięcznie. Oznacza to, że powód nie znajduje się, w sytuacji, która uniemożliwiałaby mu poczynienie stosownych oszczędności na cel związany ze sprawą sądową bez uszczerbku koniecznego utrzymania siebie i rodziny.

Powyzsze obrazuje, że wnioskodawca mógł poczynić stosowne oszczędności z przeznaczeniem na cel związany z niniejszą sprawą. Na stronie niewątpliwie ciąży bowiem obowiązek gromadzenia funduszy celem uiszczenia i to nie tylko opłaty od pisma inicjującego postępowanie, lecz również zabezpieczenia środków finansowych z przeznaczeniem na ewentualne postępowanie odwoławcze.

Na koniec przywołać należy postanowienie z dnia 23 marca 2010 r., II PZ 2/10 (LEX nr 585787), w którym Sąd Najwyższy wskazał, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc winien, więc w każdym przypadku poczynić oszczędności we własnych wydatkach. Do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84, LEX nr 8623). W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, że dla wydatków związanych z prowadzeniem procesu strona powinna znaleźć pokrycie w swych dochodach przez odpowiednie ograniczenie innych wydatków nie będących niezbędnymi do utrzymania (postanowienie SN z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80, LEX nr 8257). Instytucja zwolnienia od kosztów nie służy utrzymaniu dotychczasowego poziomu życia, lecz uczynienie drogi sądowej realną, poprzez indywidualizację należnej opłaty przy uwzględnieniu

gwarancji potrzeb koniecznych wnioskodawcy i jego rodziny. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 marca 2010 r. zauważył także, że zwolnienie od opłat powoduje uszczuplenie dochodów państwa. Z tego powodu sąd rozpoznający wniosek powinien mieć na uwadze nie tylko realizację prawa do sądu, ale też interes państwa.

Z tych też względów Sąd Odwoławczy przychylił się do stanowiska Sądu I instancji. Zażalenie powoda jako bezzasadne podlegało, więc oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., o czym Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

(...)

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)